

SZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 84 korona Egész évre . . . 96 korona
 Negyedévre . . . 21 korona Negyedévre . . . 24 korona
 Egyes szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon 263.

A szerkesztőség kéziratok visz- Előfizetések és hirdetések a
 szabadára nem vállalja. Kiadóhivatalhoz intézendők.

Mi az 50 milliós alapítvány valódi célja?

Az alsópapság már ebben a félévben megkapja a kiegészítést.

Akad egy józan és komoly toll az egyik nagyváradai lap hasábjain, amely nem őrdög és nem kiált ellenforradalmat, mikor vallási, vagy papi kérdéstről van szó. *Tabéry Géza* tiszteletreméltó nyíltsággal írja meg, hogy nem hisz a váradi püspökre és káptalanra szórt lármás vádakban. Nem hisz bennük, mert „ha másban nem bizunk, biznunk kell a váradi püspökben, mert feljegyeztük róla, hogy a forradalom napjaiban önként sietett a Nemzeti Tanácshoz való csatlakozásai. Nem lehet, hogy számítás lett volna a részéről.”

De az 50 milliós humbugnak már ő sem tudott a mélyére nézni. Budapestről hitvány hangulatkeltés céljából tele lármázták az országot, hogy a felső papság 50 milliót adott az alsópapságnak a szervezkedés megakadályozására és ellenforradalom szítására. A tömeg hisztériás uszítására nem is találhattak volna ki izgatóbb mérget, mint a prédának oda dobott 50 milliót.

Ezt az ötven milliót pedig a legemberségesebb célra adta a felsőpapság s merő véletlenül mult, hogy éppen a forradalom mágiájánál történt meg ez a nemes gesztus. *Hiteles jegyzőkönyvekben*, amelyeket a püspöki kar ülésén vettek föl s nyomtatásban is megvannak, utána néztünk az 50 millió születésének, történetének és valódi céljának.

Az egész anyagot pedig a következőkben ismertetjük:

A r. kath. magyar püspöki kar már hosszú évekkel ezelőtt tervbe vette az alsópapság anyagi helyzetének javítását és ezt sürgős szükségletnek ismerve el minden püspök, tőle telhetőleg segített is papjai helyzetén. De ugyanakkor, amikor az állam saját biztviselőinek, köztük a felekezeti tanítókak, lényegesen javított a helyzetén — a lelkészek törvényszerű kongruúja még ma is 1600 korona maradt. Hogy csak egy példát hozunk fel: vannak felekezeti tanítók, akiknek az évi jövedelme fölmege 15—16000 koronára.

A püspöki kar szükségesnek látta, hogy ne csak esetről esetre jussanak a lelkészek támogatáshoz s ne elszigetelten, hanem *intézményesen* biztosítsák részükre azt a minimumot, amely a megélhetéshez okvetlenül szükséges. A kérdés országos rendezése annyival is inkább fontos volt, mert

rendszerint a szegényebb püspökségek lelkészei a legszegényebbek, akik saját püspökségük-től a dolog természeténél fogva nagyobb mérvű támogatásban nem részesülhettek.

Ilyen előzmények után már az 1918 január 9-től 11 ig tartott püspökkari értekezlet kiküldött egy bizottságot, hogy ez a bizottság terjesszen javaslatot a püspöki kar elé az alsópapság segítésének módozatairól.

A püspöki kar már 1918. február 6 án ismét együtt ül és jegyzőkönyvbe foglalja a bizottság szociális javaslatát s valamennyi tagjának, az összes nagyjavadalmasoknak megküldi nyomtatásban, hogy a módozatokhoz hozzászólhassanak.

Az értekezlet azonban már akkor, február 6-án (ezelőtt egy évvel) érdemben egyhangulag hozzájárult a javaslathoz.

Ekkor még forradalomról senki sem álmodott Magyarországon.

A javaslat mikénti megvalósítására több vélemény morúll fel. Köztük van gróf *Széchenyi Miklós* váradi róm. kath. megyéspüspök javaslata is, amelyet 1918. április 5 én az összes nagyjavadalmasoknak megküldött. Ő javasolta először, hogy az egyes nagyjavadalmasok ne évi hozzájárulással javítsák az alsópapság helyzetét, hanem

nagy alapítvány letételével azt állandóan biztosítsák.

Ez a javaslat volt tehát a mai 50 milliónak a magva.

A püspöki kar meg is állapodott arra nézve, hogy a törzstőkéből erre a célra kiszakított nagyobb alapítvánnyal fogja a kérdést rendezni

és az akkor már elkészült autonómiai törvénytervezet életbe léptetésével egyidejűleg fogja a tétő alá hozni.

Mielőtt azonban a püspöki kar 1818. őszén a szokásos tanácskozást megtarthatta volna — amelyre ezt a szociális ügyet is napirendre tűzték — közbe jöttek a nagy októberi események és így a püspöki kar ezzel az ügygyel csak 1918. november 20-án az Esztergomban tartott tanácskozáson foglalkozhatott.

Ebből az okmányszerű igazolható krónikából tehát világos, hogy a kath. püspöki kar ezzel a kérdéssel már akkor foglalkozott, amikor a forradalom még meg sem született.

Már akkor elhatározta, hogy *szociális célra alapítványt* tesz, ezt írásba fektette le s most ezt hazug ferdtéssel ellenforradalmi akciónak hisztiják ki. Akkor még nem kellett a püspöki karnak attól tartania, hogy

saját szegény lelkészeiknek segítségére irányuló törekvésüket a rosszakarat, vagy a laikusok félreértése ellenforradalomnak fogja magyarázni.

És amikor a püspöki kar már a népköztársasági kormány uralma alatt foglalkozott a kérdéssel, helyes előrelátással meghívta Esztergomba a népkormány vallás- és közoktatásügyi miniszterét és *Persian* Ádám kormánybiztost is, akik részt is vettek ennek a szociális alapítványnak a megbeszélésén.

1919. január 28-án Budapesten a püspöki kar konferenciáján elhatározták, hogy addig is, amíg az 50 milliós alapítványt a törzstőkéből kiszakíthatják, az egyes nagyjavadalmasok a reájuk kivetett tőke után az ez évi kamatokat

a klostást eszközlő esztergomi káptalanhoz befizetik. Ennek következtében az alsópapság a kiegészítést még ebben a félévben megkapja.

Ez a kiegészítés azt jelenti, hogy a lelkészi javadalmakat 4000 koronára, a segédlelkészi a teljes ellátáson kívül (lakás, élelem) 1500—2000 koronára, hitoktatóké (maguk fizetik lakásukat és élelmüket) 5000 koronára, theologiai tanároké (ellátáson kívül) 3600 koronára egészítik ki.

A kérdésnek ilyen országos értelemben való megoldása azért volt szükséges, mert először a szegényebb egyházmegyék papságának fizetését fogják a központból kiegészíteni, akik jobban rászorúlnak erre. Ezen az alapon tehát a nagyváradai egyházmegye papságának nem fog jutni jelentős javítás.

Az országos alaphoz (50 millió korona) a nagyváradai püspök 4.850.000 K-val, a nagyváradai káptalan 3.050.000 K-val, a nagyprépost 330.000 K-val, a kisprépost 170.000 K-val járult hozzá.

Lelketlenség volna tehát most megosztani a diplomás alsópapságot ettől a csekély javítástól azon ü ügy alatt, hogy ez az összeg ellenforradalmi célt szolgál. Egész keletkezése a felsőpapság intenciója, a népkormány szankciója mind ellentmondanak ennek a kitalált és rosszindulatu rágalomnak.

A radikális párt vasárnapi gyűlése.

Lényegében — úgy látszik — nem változott semmi. Minden megye a maga útján úgy mint eddig, a forradalom előtt, legfeljebb egy-egy politikai pártnak a nevét fujtja be az idő homokja. Az *elhelyezkedők* most is épen úgy el tudnak helyezkedni, mint ez előtt, sőt talán jobban, mert hirtelen vezető szerepet kapnak és nem mint „közkatona”, hanem mint fővezérek harsognak az ellen a „reakció” ellen, amelyet még néhány hónappal ezelőtt sietve, minden feltétel nélkül szolgáltak. Még tovább is mennek. Annyira buzgóknak akarnak feltűnni az új gazda előtt, hogy ők kiáltják legtelibb torokkal az „ellenforradalmár”-t. Nagy igyekezetükben egészen meglepedkeznek arról, hogy nem régen még Tisza Istvánnak és Wekerlének szavaztak bizalmat és minden elképzelhető kormányt szállításra a maguk és a mások voksát.

Az elhelyezkedők mindig páholyból szeretnék nézni és intézni az ügyeket. Most is páholyban ülnek már. Remélik azonban, hogy nem sokáig, mert ők többet ártnak az új korszaknak azzal, hogy a nagy közvélemény bizalmatlan velük szemben, tudva róla, hogy konjunktúra politikusok.

Nagyon sok ilyen volt jelen és épen ők voltak a leghangosabbak a vasárnapi radikális gyűlésen. Ha mint közkatona szerepelnek, fel sem tűntek volna, de mindjárt, mint fő-vezérek, kissé visszatetsző volt. Ez természetesen nem vonatkozik azokra, akikről mindnyájan már régen tudjuk, hogy a radikális párthoz tartoztak.

A radikális nagygyűlésen, amelyet az ellenforradalmárok ellen hívtak össze és amelyen épen azért csak *gyér érdeklődés* nyilvánult meg, dr. Sarkadi Lajos elnökölt. A jegyzőkönyvet Kerekes Manó vezette.

Elnöki megnyitó után dr. Thury László fejtegette a radikális párt programját és azt, hogy azoknak, akik nagy vagyont gyűjtöttek, kötelességük áldozni, hogy a vagyon minél több embert boldogítson.

Dr. Nagy Mihály ismertette az ellenforradalmi mozgalmakat, amelyek Nagyváradon — szerinte szintén felütötték a fejüket — még pedig először a román megszállás veszedelme idején a konzervatívok nekibátorodása folytán.

Határozati javaslatot terjeszt elő, amely kimondja, hogy a nagygyűlés megdöbbenéssel konstatálja az ország egyes részein megnyilvánult ellenforradalmi akciót és felhívja a népkormányt, hogy eddigi nagylelkű politikájával szakítva, kiméltlenül törje le az ellenforradalmi törekvéseket.

Danzinger Kálmán az Országos Radikális Párt elnökségét tolmácsolta és a nagygyűlés ezzel véget ért.

A gazdatisztek szervezkedése.

Memorandumot nyújtottak át a kormánybiztosnak.

A tervbe vett földreform aktuálissá tette egy derék társadalmi rétegnek: a magyar gazdatiszteknek helyzetét is.

Budapesten már megalakult e célból az Országos Gazdatiszti Tanács.

Biharmegyében Gartner Károly tamás-hidai számtartó, az Orsz. Gazdatiszti Tanács tagja indította meg a mozgalmat és e célból a biharmegyei gazdatisztek vasárnap, február 16-án tartották meg szervezkedő nagygyűlésüket Nagyváradon, a Biharmegyei Gazdasági Egyesület helyiségében.

Gartner Károly előadó ismertetvén az egyesülés szükségességét, rámutatott különösen a gazdatiszti kar vigasztalan és bizonytalan jövőjére és a következő, határozati javaslatot terjesztette elő:

A nagygyűlés a Biharmegyei Tanács felállítását elhatározza és elvárja a megválasztandó tanácstagoktól, hogy a gazdatiszti kar egyetemleges érdekeiért önzetlenül fogadják szállani, annak szociális boldogulását előmozdítani.

Kötelezi a Tanácsot, hogy a helyi hatóságoknál a kar érdekeit teljes erejével tápolja, országos érdekű ügyekben pedig az Országos Gazdatisztek Tanácsára buzdítólag fog hatni.

Tiltakozik a nagygyűlés, hogy a kormány határozott ígérete dacára a gazdatiszti karban különbséget tesz okleveles és gyakorlati gazdatisztek között.

Tiltakozik a nagygyűlés az ellen, hogy a földosztó bizottságokban a gazdatisztek rosszabbul akarja a kormány díjazni a mérnököknél és jogásznál.

Mindkét tiltakozáshoz csatlakozásra szólítja fel az ország egész gazdatiszti karát.

Végül követeli a nagygyűlés a 364. sz. M. E. rendelet oly módosítását, mely szerint a gazdatiszt kívánságára a munkaadó a természetbeni járandóságot nem készpénzben, hanem természetben tartozik kiadni.

Az elnök ezután elrendelte a benyújtott határozati javaslatra a szavazást. Egyhangúlag elfogadták a határozati javaslatot.

A helyi Tanács megválasztására kerülén a sor, elnök előterjesztésére a Tanácsot a következőképp alakították meg:

Elnök: Kazik István.

Alelnökök: Szücs Aladár és Zobel Adolf.

Titkár: Papp Imre.

Tanácsstagok: Megele Béla, Gaszner Károly, Pohl Gábor, Cserneczky József, Szlávik Ede, Gremesberger Lajos, Zeller Frigyes, Adler József, Princz Ernő, Berényi Sándor, Schwartz Mór, Szabó Béla, Frankó Béla, Lőrinczy Károly, Róth Ignác.

Elnök indítványára elhatározták, hogy a nagygyűlés által elfogadott határozati javaslatot Kazik István vezetésével a gazdatiszti kar nyújtsa át Biharmegyei közigazgatási kormánybiztosának.

Felemelték a villamosvasut tarifáját.

Említettük, hogy Nagyvárad város tanácsa és a Nagyvárad Városi Vasut társaság képviselői között a villamosvasuti tarifa fel-emelése ügyében tárgyalások voltak. Ezek a tárgyalások szombaton nem vezettek eredményre és ezért tegnap folytatták a tanácskozást, a vasuttársaság képviselőinek jelenlétében.

Köszeghy József referált az általa meg-ejtett vizsgálatok eredményéről. Számításai szerint a villamosvasut a városi villamosműnek évenként 45000 koronával fizet többet, mint eddig, villamos áramdíj fejében; személyzeti illetmény fejében és egyéb kiadásokra pedig 748.000 korona több kiadással lesz a villamosvasutnak. Ezek fedezetéről kell a vasutnak gondoskodni, ami a tarifa 123 fillér felemelését igényelné. De még ez sem elegendő a többlet kiadások fedezésére, mert minden jegy után a személyzetnek 4 fillért, a városnak 3 fillért kell fizetni, tehát összesen 19 fillér emelésről lenne szó. Ilyen alapon tehát egy szakaszjegy 31 fillér, egy zónajegy 41 fillér, a havi bérlet pedig 12 korona 76 fillér lenne.

Lukács Ödön a fémernök előterjesztésével szemben a szakaszjegyek árát 26 fillérben a zónajegyek árát pedig 36 fillérben kívánja megállapítani, a bérletjegyekre azonban elfogadja a fémernök véleményét. A szerződést nem egy évre, hanem 1920. december 31-ig kössék meg. Így kisebb összegben lehetne a tarifát megállapítani.

Dr. Thury László az egységes tarifa híve. Minden jegy 30 fillérben állapíttassék meg, amellyel tetszés szerinti távolságra utazhatik az illető. Ezenkívül még más kedvezményeket is kívánna a vasutól a város részére.

A vasuttársaság képviselői az elmondottakkal szemben kijelentették, hogy ha a város képviselői ragaszkodnak az egységes tarifához, azt 34 fillérben kérik megállapítani, vagy pedig ragaszkodnak a 30 és 40 filléres tarifához. A vasut képviselői ezen kijelentés után eltávoztak.

A városi tanács a további eszmecseré után az egységes tarifát elvetette és Lukács Ödön javaslata alapján a szakaszjegy árát 26, a zónajegy árát 36 fillérben és a havi bérletjegy árát 12 kor. 76 fillérben fogadták el.

A tanács javaslata a Néptanács elé kerül.

Stern Sándor és György
AUTOMOBIL VÁLLALAT
GARAGE, AUTOMOBIL KELLÉKEK

Személy és teherfuvarozás
Nagyvárad, Mezey M.-u. 1.
Telefon 194.

Zajos iparosgyűlés.

Az ipartestület választó közgyűlése.

Mozgalmas napjuk volt vasárnap a nagyváradai iparosoknak. Az ipartestület tagjai az új kor szelleméhez alkalmazkodva, az ipartestület egész vezetőségét újraalakította.

Régen nem volt Nagyváradon ilyen élénk, látogatott és zajos közgyűlés a nagyváradai ipartestületnek, mint vasárnap. Mintegy 400 iparos jelent meg a városháza nagytermében, amely szűknek bizonyult a megjelent iparosok befogadására.

A közgyűlést Jánossy Gyula rendőrfőkapitány nyitotta meg.

Dévald László titkár felolvasta az előjáróság jelentését az ipartestület múlt évi működéséről.

Kapcsolatosan a jelentéssel már megindult a személyes vita.

A jelentést azonban a zárszámadásokkal együtt tudomásul vették.

Csakhamar áttértek a választásokra.

Jánossy Gyula elnök ismertette az alapszabályoknak a választásokra vonatkozó rendelkezéseit.

Ezután ipartestületi elnökké Megyeri Ferenc mérnököt egyhangulag megválasztották.

Ügyészsze szintén egyhangulag dr. Hodosi Márton ügyvéd választott meg.

Nagy vita indult meg az előjárósági tagok választására vonatkozólag.

Ugyanis a hivatalos jelöltek listájával szemben ellenlista volt, amely csak annyiban különbözött a hivatalos listától, hogy Sztarill Ferenc, Lebovits Rudolf és Ungerleider helyett Illyés Dániel, Weisz Vilmos és Moskovits Jenő volt benne felvéve.

Megyeri Ferenc elnök indítványára akként állapították meg a választás rendjét, hogy azokra nézve, akik ugyanis mindkét listában fel vannak véve, felkiáltással döntenek. A három helyre azután választanak.

A 27 tagot közfelkiáltással meg is választották.

A három helyre az elnökség azt a javaslatot tette, hogy kettőt-kettőt jelöljenek egymással szemben és pedig akként, hogy

Illyés Dániel — Sztarill Ferenc,

Weisz Vilmos — Lebovits Rudolf,

Moskovits Jenő — Ungerleider Mór jelölteknek egymással szemben.

Szabó Károly tiltakozik az ilyen szembeállítás ellen, mert ő például Illyés Dánielt és Sztarill Ferencet is óhajja beválasztani az előjáróságba.

Csakhamar sokan csatlakoztak Szabó Károly nézetéhez s így az alapszabályszerű tíz tag titkos szavazást kért.

Efelett óriási zajban vita indult meg s végre az elnök felhívására a zajongó többség a titkos szavazás ellen döntött, mire az alapszabály betartását követelők eltávoztak.

Ezután kézfelnyújtással a három helyre Illyés Dánielt, Weisz Vilmost és Moskovits Jenőt választották meg.

A választások befejezése után Szűcs István kőműves iparos indítványozta, hogy tekintettel, hogy a gyűlés tagjai kimerültek, az idő is előrehaladt s délután más gyűlés részére szükséges a terem, tekintettel továbbá arra, hogy még nagy horderejű kérdések várnak elintézésre, a közgyűlést napolják el a jövő vasárnapig, amikor folytatják a még hátralevő ügyek tárgyalását.

Az indítványt egyhangulag elfogadták s a gyűlés eloszlott.

Reichel Henrik eltűnt.

Munkás deputáció a rendőrségen.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap délelőtt egy tizenöt bányamunkásból álló deputáció jelent meg Bartha Béla rendőrkapitánynál. Almamezdről jöttek, ahol a Menyhért bányában dolgoznak. Előadták, hogy a bánya üzemvezetője tegnap reggel eltűnt, anélkül, hogy bármelyiküknek is fizetett volna. Most nem tudják, mi lesz velük s a bánya berendezéssel és a jószágokkal. Intézkedést kérnek a rendőrkapitánytól.

Ennek előzménye az, hogy a nagyváradai Munkástanács pár nappal ezelőtt a kormánybiztos útján beadványt intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, melyben kéri, hogy a biharmegyei szénbányákat, ezek közt az almamezei Menyhért bányát is vegye az állam saját kezelésbe.

A beadványban felsorolták, hogy az almamezei bányamunkások részére küldött élelmiszerek nagy része állandóan eltűnt. A kiutalt bór és bakancsokból alig kaptak egy-kettőt meg. Ez mind Reichel kezén ment át. Fizetésükből is állandóan vontak le mindenféle címen bírságokat, úgy hogy végül már csak nagyon szűkösön jöttek ki a hetibérekből.

Reichel a vidéken lakó kisgazdák kocsi-jait állandóan igénybe vette, anélkül, hogy valamit fizetett volna nekik. Ez csak nagyon ritkán, inkább véletlenül történt meg. Ma valaki kérni merészelte a neki járó pénzt, az nemsokára vonult be katonának. A kikötés sem volt ritka dolog.

Ugy látszik, Reichel ezek után nem tartotta alkalmasnak a további itt időzést, elment békésebb tájak felé. Lakása négy kulcsát előzetesen átadta Sgal Lajos bányagazgatónak azzal, hogy a családját helyezi biztonságba s vasárnap visszajön. A kulcsok a rendőrségre kerültek, mert Bartha rendőrkapitány a munkásdeputáció jelentésére azonnal kiküldte Vass Albert detektivet Reichel Henrik Szőlős-utca 12. szám alatti lakására, hogy azt vegye zár alá, Sgal itt adta át a kulcsokat.

Vass Albert már ott találta a deputáció tagjait más munkásokkal együtt, kik Reichel holmijait összeakarták törni s a berendezést pedig eladni, hogy abból kielégítsék magukat. De ebben megakadályozta őket a Munkástanács.

Vass Albert ezt jelentette Bartha Béla rendőrkapitánynak, ki intézkedett, hogy az éjjelre egy rendőrökből és katonákból álló őrség szállja meg a környéket, nehogy az elégedetlenek valami kárt tegyenek.

Szamosujvárt elhagyták a román katonák.

Budapest, február 17. (Saját tudósítónktól.) Szamosujvárról jelentik, hogy ott tegnap óta a román cenzura megszűnt és a reguláris román katonák Désre vonulnak vissza. Ennek az az oka, hogy Romániában és különösen Bukovinában olyan veszedelmes a forradalmi hangulat, hogy minden katonát Erdélyből visszaszállítanak.

Három-négy héten belül befejezik a bankjegyek lebélyegzését.

Budapest, febr. 17. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Pénzügyi körökben mind nagyobb nyugalommal itélik meg a bankjegyek lebélyegzése folytán bekövetkező új helyzetet. Bizonyosra veszik, hogy Német-Ausztria és Magyarország egységes eljárása adatszerűen fogja a csahok elé tárni a papírpénz-forgalom igazi képét. Ma délután három órakor kezdték meg tanácskozásukat Szende

Pál pénzügyminiszter, Beck Lajos és Katona Pál kormánybiztos Stenwenderrel, az osztrák pénzügyminiszterrel és megtárgyalták vele a lebélyegzés technikájának egyes módjait. A tanácskozás során az a nézet alakult ki, hogy három négy héten belül befejezik a lebélyegzés munkáját és ezzel a monarchia szétváló államai a valuta önkormányzat jogrendjébe jutnak.

A szabadkai törvényszék biráit letartóztatták a szerbek.

Budapest, február 17. (Saját tudósítónktól.) Szabadkáról jelentik: A Szabadkát megszálló csapatok parancsnokának rendeletére ma a törvényszék összes biráit letartóztatták azért, mert a hűségük letételét megtagadták.

Mikes püspök vagyonkezelésének ellenőrzése.

Budapest, febr. 17. (Saj. tud. táv.) Szombathelyről jelentik: Az a bizottság, amely a kormány megbízásából Szombathelyen időzik, hogy gróf Mikes János megyés püspök vagyonkezelését megvizsgálja, már folyamatba tette a leltározást a különböző püspöki birtokokon.

Perzsián Ádám, a katolikus ügyek kormánybiztosa vasárnap érkezett meg Szombathelyre és kijelentette, hogy a kormány a püspöki törzsvagyon zár alá vételét rendelte el és annak fogatnatisítása végett jött Szombathelyre.

TELEFON 632.

BERLINER LAJOS

TELEFON 632.

kárpitos- és diszitőüzletét ismét megnyitotta.

SZALÁRDI-UTCA 9. SZÁM.

(ROSENZWEIG-PALÓTA)

A szőlősgazdák a hegy érdekében.

Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén megbizta a választmányt, hogy a hegyközség bajait, óhajait és kívánságait memorandumban juttassa a kormánybiztos elé.

A hegyi választmány vasárnap jelent meg dr. Katz Béla kormánybiztos előtt, Székely János hegyközségi elnök vezetése alatt.

Székely János elnök rámutatott beszédeiben a nagyváradai hegy gazdasági fontosságára s azokra a nehézségekre, amelyekkel a szőlősgazdáknak meg kell küzdeni. Az átnyújtott memorandum tartalmához képest, öt pontban foglalta össze a hegyközség kérelmét és pedig 1. tekintettel a hegyen és a város külső részein megingott közbiztonsági állapotokra, a hegyen külterületi kapitányság felállítását kéri, megfelelő rendőrlétszámmal; 2. kéri a tervezett hegyiskolák mielőbbi felépítését és berendezését; 3. a hegyen lakók részére a postai és egyéb hivatalos küldemények kézbesítését; 4. a hegyi utak rendezését és a városi utthalózatba felvételét; 5. a régi szőlőoltvány telep újbóli felállítását.

Dr. Katz Béla válaszában biztosította a hegyközséget jóindulatáról. A hegyen a közbiztonság és vagyonbiztonság megóvása fontos közérdek s ezért a külkapitányság felállítását pártolja. A hegyi iskolák felépítését azonnal megkezdi, mielőtt az építéshez lesz anyag, mert a munkanélkülieknek munkaalom kell. A levél és más kézbesítése dolgában érintkezésbe lép a postaigazgatósággal s hiszi, hogy a pontos kézbesítéseket saját rezsijében is teljesíti az igazgatóság. A szőlőoltvány telep ügyében megteszi a szükséges lépéseket, hogy ha talán nem is a régi helyen, de a város más részén jelöljön ki a város e célra alkalmas területet.

A küldöttség tagjai a megnyugtató választ tudomásul vették.

Lemondott a német külügyminiszter.

Budapest, február 16. (Saját tudósítótól.) Berlinből jelentik: Brockdorf Ranzau gróf, a német birodalom külügyminisztere lemondott állásáról.

A bécsi választások eredménye.

Budapest, február 17. (Saját tudósítótól.) A bécsi választások eredménye már pontosan ismeretes. Megválasztottak 32 szociálista, 12 keresztény szociálista, 3 polgári demokrata, 1 zsidó és 1 cseh-szlovák képviselőt. A választások eredménye teljes rendszerváltozást jelent, mert a mostani keresztényszociálista többség megszűnt.

Huszonegyedikétől kezdve két hustalan nap.

Budapest, február 17. (Saját tudósítótól.) A kormány elhatározta, hogy az egész ország területére két hustalan napot rendel el, kedden és pénteken nem lesz szabad hust fogyasztani sem magánháztartásban, sem vendéglőben. A rendelet e hó 21-én lép életbe.

Muraszombaton is botoznak.

Budapest, febr. 17. (Saját tudósítótól.) Muraszombatról jelentik: A városban kihirdették a statáriumot. Fejbelevéssel fenyegetnek meg mindenkit, aki fegyvereit nem szolgáltatja be. A botbüntetés épügy napirenden van, mint Erdélyben.

Magyar vármegyék ügye a békekonferencián.

Budapest, február 17. (Saját tudósítótól.) Zürichből jelentik: Az erdélyi kérdésnek február 11-iki bizottsági tárgyalásán a románok még négy vármegyét követeltek. Ezek közül Arad megyét valószínűleg meg fogják kapni, de Békés vármegyére vonatkozó jogukat a bizottság nem volt hajlandó elismerni. A másik két vármegye ügye egy későbbi ülésen kerül megoldásra.

A Spartacusok meghiusult puccsa.

Budapest, febr. 17. (Saját tudósítótól.) Berlinből jelentik: A Spartacusok pártja vasárnap újból puccsot kísérelt meg. Azt tervezték, hogy az újságnegyedet ismét megszállják s Radeket kiszabadítják. A készenlétbe helyezett katonaság és rendőrség a tervezett puccsot könnyű szerrel meghiusította.

Juniusban ratifikálni fogják a békeszerződést.

Budapest, február 17. (Saját tudósítótól.) Párisból jelentik: Wilson elnök elutasítása előtt kijelentette, hogy a békeszerződést junius folyamán ratifikálás végett előterjesztik. A rendes aláírás után meg fogják engedni, hogy Németország kis hadsereget és tonnerészetet tartson.

HIREK

Gróf Csáky Károly.

A róm. katolikus főpapok sorából ki-dőlt egy nagy név viselője, mélyszégyes gyászba borítva ezáltal nemcsak egyházmegyéjét, de az egész ország róm. katolikusait is: gróf Csáky Károly váci püspök tegnap hosszas betegeskedés után meghalt.

Az elhunytban igen sokat veszít a váci egyházmegye, igen sokat veszítenek a hívők és lelkészek, kiknek valósággal atyjuk és jótékony vigasztalójuk volt a főpásztor. Sokat veszítenek a szegények, kiknek gondozója, vigasztalója volt, de sokat veszít Vác városa és a vármegye, hol is alapítványai-val, jótékonyosságával tette nevét feledhetlenné.

Temetésén részt vesz több egyházmegye püspöke, a város, a megye és ott lesz az egész katolicizmus.

Gróf Csáky Károly Sopronban született 1852-ben. Tanulmányait az esztergomi papnevelő intézetben végezte Pappá 1875-ben szentelték, 5 évig segédlelkészkedett, s 1881-ben esztergomi plébános lett. 1885-ben kanonokká nevezték ki s innen emelkedett 1900-ban a püspöki székre.

* Felhívás az Orsolya-zárda növendékeihez. Ezennel felhívom a nagyvárad-i tanítónőképző és a vele kapcsolatos gyakorló elemi iskola, valamint a polgári és elemi népiskola összes növendékeit, hogy fűtőanyag hiánya miatt adott néhány napi kényszerű iskolai szünet után e hó 20-án, csütörtökön reggel 8 órakor kezdődő előadásokra a rendes órarendjükben jelzett tantárgyakhoz szükséges tankönyvekkel és taneszközökkel s az órákra kitűzött anyagból megfelelő előkészülettel mindnyájan pontosan jelenjenek meg. Nagyvárad, 1919 február 18. Mellau István, igazgató.

* A megszállva tartott Zilah jajszáva. Zilah város lakossága sürgős kérelemmel fordult a magyar kormányhoz. Azt kéri a zilahiak, hogy szabadítsák fel őket a román uralom alól, mert a lakosság helyzete tűrhetatlenné vált. A román katonák kegyetlenkednek, a lakosságtól minden élelmiszert elrekvirálnak s azt sem engedik meg, hogy templomba járjanak.

* Sperker lovag püspökségi jószágkormányzó kérelmére vasárnapi közleményünket annyiban módosítjuk, hogy a kormányzó a tárgyalásokba nem vonták bele a földkérdők. Lovag Sperker a gazdákat a bérlőkhöz küldte, mivel a püspökség a bérlőkkel áll jogi viszonyban. A gazdák ténylegesen is csak a bérlőkkel tárgyaltak és dr. Krüger ügyvéd sem a püspökséget, hanem a bérlő német társaságot képviselte.

* Az ügyvédek kollektív szerződése. Tegnap délután a nagyvárad-i ügyvéd szövetség az Ügyvédi kamara tanácstermében rendkívüli közgyűlést tartott dr. Adorján Emil elnöke mellett. A jegyzőkönyvet dr. Popity János vezette. A közgyűlés tárgya az ügyvédek kollektív szerződésének elfogadása lett volna, azonban a szerződés alapját képező fontos elvi kérdéseket nem tudták tisztázni. Dr. Thury Kálmán, dr. Medvigy Gábor, dr. Pelle János, dr. Réti Ignác, dr. Rabos Béla és dr. Perczel Adolf felszólalása után a közgyűlést e hó 22-ére délután 5 órára napolták el.

* A Kath. Kör mai vetítő estéje. Nincs ország a földön, ahol a nagyvárosok arányszáma az összlakossághoz oly magas lenne, mint Angliában. Ma az utazó nemcsak hatalmas városaiért keresi fel a britt szigeteket: Nagybrittania egyúttal a bájos hegyvölgyes tájak regényes templom és várromok, valamint gyönyörű régi, rege- és történetkoszorújával átfonott kastélyok hazája. A mai vetítőestén Némethy Gyula dr. fog szebbnél szebb színes felvételeket bemutatni a hármaskirályságból. Az előadás, mint rendszeren, este öt órakor kezdődik a Kath. Kör dísztermében. A „Tengerek királynőjét” ábrázoló sorozatot ismételtelen ajánljuk a közönség figyelmébe.

* Halálozás. Ifjú Germán Károly 4 es honvédnadnagy Budapesten, a 17. helyőrségi kórházban rövid szenvedés után hirtelen elhunyt. Holttestét a család hazahozatja és itthon a családi sírboltban helyezi örök nyugalomra.

* A leszerelt katonadiákok deputációja. Tegnap esti gyűlésén a leszerelt katonadiákok, akik a kereskedelmiből érettségiztek, elhatározták, hogy ma délelőtti küldöttség útján fordulnak a premontrei gimnázium igazgatóságához, hogy részükre pesti mintára hasonlón, tanfolyam nyitassék. Reméljük, hogy az igazgatóság nem fog e kérés elől elárkózni, annyival is inkább, mivel a múltban már sokszor tanujelét adta a katonadiákok iránti jóindulatának.

* **Felekezeti kutya.** Ezt a legújabb sületlenséget tárlja fel az egyik fiatal napilap olvasóinak. Két hónappal ezelőtt dr. Lányi József püspök lakóihoz, akiket a Lakáshivatal tett oda be, vizitálni ment egy Weinberger nevű fiatalember. A püspök kutyája nem válogatja meg áldozatait felekezeti alapon, hanem a kertbe besétáló fiatalember lábának tisztán kutyatermészetére alapján ugrott neki. Ez a sajnálatos támadás éppugy érthető volna a svéd királyt, mint Weinbergert. A fiatalembernek nem esett komolyabb baja a püspök maga sietett érdeklődni a kellemetlen incidens iránt. Weinberger felindulását meg is tudta érteni. Azonban a fiatalember olyan durva hangon támadt a püspökre, hogy a püspök kénytelen volt abbahagyni a beszélgetést. Weinberger el is távozott a most két hónap mulva emlegeti a „Pasteur”-intézetet. Bármennyire sajnálja is tehát mindenki a kellemetlen esetet, még sem tehető fel, hogy a veszettség eddig bujkált volna az állítólagos felekezeti kutyában, amelyik ma is egészséges.

* **A Néptanács első ülése.** Nagyvárad város Néptanácsa, mely az eddigi törvényhatósági bizottság jogkörét tölti be ideiglenesen, ma kedden, február 18-án déli 12 órakor tartja első ülését a városházán, dr. Katz Béla kormánybiztos elnöklété alatt. A Néptanács ezen első ülése inkább csak formai a Néptanács bemutatkozása lesz. Mindössze kiküldenek egy bizottságot, a különböző szakbizottságok megalakítása céljából. Itt említjük meg, hogy a Budapesti Közlönyben megjelent már a rendelet, amely szerint a Néptanács tagjait ezentúl nem a *bispán* nevezi ki, hanem választani fogják.

* **Elmentek az ökrök.** Török Gyula falermelő pauzást tett a rendőrségen, hogy négy darab vörös ökre, melyeket tegnap reggel vett 22 ezer koronáért és hazahajtott a Pável-utca 28. szám alatt levő házának udvarára, még a délelőtti folyamán elűnt. Lehet, hogy önmaguktól mentek el a nyitott kapun, de nincs kizárva, hogy valaki elhajtotta őket. A rendőrség nyomoz.

* **Teadélután.** A városban nagy örömmel propagálják a társaságok azt a kedves teadélutánt, amelyet a református tanítóné-képzővel kapcsolatos Református Leányegyesület rendez február 22-én délután 5 órakor a Kátholikus Körben. A teadélutánt pompás műsor vezeti be, amelynek kiemelkedő pontja lesz Aggházy Melinda énekszámja. A teljes műsort csütörtökön közöljük s ugyan-ésak csütörtökön reggeltől kezdve a Sebők-féle könyvkereskedés megkezdi a jegyek árusítását is.

* **Ipartestületi közlemények.** **Lakatos iparosok gyűlése.** Felkérem testületünk kötelekékbe tartozó összes lakatosiparosokat, hogy anyagbeszerzés ügyben folyó hó 12-én azaz kedden délután 3 órakor az ipartestület helyiségében értekezletre megjelenjen sziveskedjenek. — **Hentes és mészáros iparosok gyűlése.** Felkérem testületünk összes hentes, mészárosiparosait, hogy 18-án, azaz kedden délután 5 órakor az ipartestület helyiségében teljes számban megjelenjen sziveskedjenek. — **Katonai szolgálatot teljesített iparosok gyűlése.** Felkérem testületünk kötelekékbe tartozó mindazon iparosokat, kik katonai szolgálatot teljesítettek, hogy 18-án azaz kedden délután 6 órakor az ipartestület házában levő „Arany Sas” vendéglő nagytermében tartandó értekezleten teljes számban egyetemen megjelenjen sziveskedjenek. Tisztelettel Megyeri Ferenc elnök.

* **A Kath. Legényegylet farsangi bálja.** A Legényegylet vezetősége az iparos ösztöndíj javára folyó hó 23-án, vasárnap a Kath. Kör Szent László termében zártkörű táncmulatsággal egybekötött műkedvelő előadást rendez délután pontosan 4 órakor, kérjük okvetlen a pontos megjelenést. Beléptidij: személyjegy 4 korona, családjegy (3 személyre) 10 korona, közperkely 3 korona, oldalerkely 2 korona. A 3 és 2 koronás jegyek táncra nem érvényesek. A vígalmi adó a jegyek után külön fizetendő. Jegyek előre válthatók: a Kath. Kör háznagyhiatalában, a Tiszántúl kiadóhivatalában, a Népszövetségi Hangyaszövetkezet üzletében (Rákóczi ut), Tarján Gábor Bémer-téri órasüzletében. Cukrászda és hűsítő ita-lokról gondoskodva van. A jegyek másra át nem ruházhatók. A rend fentartását az egyesület agilis 50 tagu tisztikara garantálja.

* **Hírlaplóról miniszteri tanácsos.** Budapestről jelentik: A mai minisztertanács a miniszterelnök előterjesztésére Herczeg Géza hírlapírónak a minisztertanácsosi címet és jellegét adományozta és megbizta a bel-és külföldi sajtó információs osztály vezetésével.

* **Idegen állampolgárok hazautazhatnak.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közli, hogy a magyar Belügyminiszteri fegyverszüneti Bizottság által létesített megállapodás szerint az országban tartózkodó francia állampolgárok hazájukba akadálytalanul visszatérhetnek. Felhívja a rendőrhatalóságot a város területén lakó francia állampolgárokat, akik hazájukba óhajtanak jutni és pedig katonai kötelességben levők az alább megnevezett jelentkezési állomásokról Ujvidékre irányíttatnak, hanem a többiekkel együtt Zágrábban fognak összegyűjteni. A hazaszállításukat óhajtó francia állampolgárok saját érdekükben Szabadka, Temes-

A belgrádi szerződés helyes magyarázata.

A miniszterelnök válasza Vyx alezredes táviratára.

Budapest, febr. 17. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: Vyx alezredes átiratot intézett a magyarázatot adott a belgrádi fegyverszüneti szerződésnek a polgári közigazgatásra vonatkozó megállapításához. A miniszterelnök az átiratra a következő jegyzékkel válaszolt:

— A magyar kormány megbízásából a következőket van szerencsém válaszolni:

Elsősor. A magyar kormány nincs abban a helyzetben, hogy hozzájárulhasson a fegyverszüneti egyezmény olyan interpretációjához, amely szerint polgári igazgatás alatt csak a helyi hatóságoknak az életrendes folyamatát és a rend fentartását biztosító tevékenysége volna értendő.

Másodsor. Teljesen téves az a beállítás is, hogy a vasutak igazgatását, valamint a közellátást a háború alatt a katonai hatóságok vették volna kezükbe. A vasuti igazgatás és vasuti fizem az egész háború alatt polgári vasutigazgatás kezében volt és van ma is. A vasuti üzem egyes részeinek kihatása a magyar vasuti hálózat centrális helyzetéből kifolyólag oly erőszakos rendszabály volna, amely a legsúlyosabb következményekkel járna. A magyar kormány a fegyverszüneti bizottság átirataiban több, ször kiemelte, hogy hajlandó magát a vasutigazgatás tekintetében ellenőrzésnek alávetni, vasuti és szénbizottság küldetnek ki, amelynek működésében Magyarország kellő képvisellettal venne részt és amelynek egyedüli székhelye Budapest lehetne.

Harmadsor. A közellátás a háború alatt össze volt forrva a polgári igazgatással és annak lebonyolításában semmiféle befo-lyást nem gyakorolt a katonai hatóság.

A belgrádi fegyverszüneti szerződés 15. cikke azon alapul, hogy a közellátás ügyek intézése az egész ország területén a magyar kormány kezében megmarad. Hangsúlyozza a magyar kormány azt is, hogy a fegyverszüneti szerződés a magyar kormányra semmi más kötelezettséget nem rótt, minthogy a megszálló csapatok élelmezését megkönnyítse.

Negyedsor. Nem fogadhatja el a magyar kormány a fegyverszüneti szerződés

tizennegyedik pontjának azt az értelmezését sem, mely szerint az ellenőrzés joga nem csupán a posta, táviró és telefon közlésekre, hanem egyben a sajtócenzúrára is kiterjedne.

Ötödször. Ami a megszállt területekkel való közlekedést illeti, a magyar kormány elismeri azt, hogy a megszállott területek, illetve a demarkációs vonalon túli eső területek katonailag kiűritendők és így nem lehet kifogása az ellen sem, hogy a tényleges katonáknak ezen területekről el kell távoznok.

A kormánynak határozottan állást kell foglalnia a „C” pontban foglalt rendelkezések ellen, mert nem tekintheti megengedhetőnek, hogy a magyar állampolgárok akár megszállott, akár meg nem szállott területen egymással szemben mint ellenséges alattvalók állittassanak oda. Ez ellentétben áll az általános jogérzettel és a katonai egyezmény szellemével, mely a magyar állam egységét semmi tekintetben nem érinthette.

A „D” pontja is minden tekintetben megismerteti a magyar kormány ama nyilatkozatát, amely szerint a katonai megszállás célja nem lehet más, mint a szövetségesek katonai fölényének biztosítása és hogy a fegyverszüneti szerződésből nem állapíthatók meg oly rendszabályok, melyek a forgalmi és gazdasági élet megbénításával járnának és végül, hogy a katonai megszállás átmeneti intézkedésnek tekinthető, amelynek semmi esetre sem lehet olyan hatálya, amely az okkupációt anektálásra változtatná.

Abban a reményben, hogy alezredes ur a kifejtettek után meg fogja változtatni álláspontját, kérem fogadja mély tiszteletem kifejezését.

Berinkei, miniszterelnök.

Pozsony — Bratislava.

Budapest, febr. 17. (Saját tudósítónktól.) A cseh szlovák sajtóiroda jelenti: A kormányülés, amelyen Strobár miniszter elnököt, elhatározta, hogy Pozsony hivatalos neve ezután Bratislava lesz.

vár, Ujvidék, Baja és Zágráb városok egyikeben kötelesek mielőbb jelentkezni, hol katonai ellátásban részesülnek s az elszállítást előtti az utazás tartamára élelmiszerekkel el kell látni. Azok, akik Zágrábban saját költségükön kívánják lakni, erre engedélyt kapnak. Az elszállítás a legrövidebb időn belüli vasuton történik. Nagyvárad, 1919 február 10-én. Jánossy Gyula s. k. rendőrfőkapitány.

*** Szabó György fát kommunizál.**

Szabó György mázoló tegnap délelőtt Vladár János Kálvária-utca 30. szám alatt lakó kereskedőtől pálinkát kért. Vladár János azonban tiszteletben tartja a rendeleket és a szesztilalomra hivatkozva, megtagadta a pálinka kiszolgáltatását. Szabó erre nagyon dühös lett és egy nagy kést vett elő, hogy így hasson a kereskedőre. A kést azonban látva, Vladár rendíthetlenségét elvette és kiment az utcára. A bolt előtt volt lerakva négy méter hasábla, Vladár János tulajdona. Szabó, aki a Kálvária-utca 32. szám alatt, tehát a tőzsomszédságban lakik, kezdte hordani a fát a lakására. Már elvitt egy jó félmetert, mikor Vladár észrevette és hangosan tiltakozott a jogtalan elcsajátítás ellen, de a festő rákiáltott.

— Kommunista vagyok, annyi fát viszek el, amennyit akarok.

Meghallotta ezt dr. Kaczián Kálmán és rábeszéléssel akarta meggyőzni Szabót, hogy amit csinál az lopás és nem kommunizálás.

— De hiába volt minden, — mire Kaczián elhúzózott. De jött helyette egy a magántulajdon alapján álló asszony Fráter Ferencné, hogy megvédje Vladár fáját. Az asszonyt azonban Szabó György egy mellbevágással elcsitította és tovább hordta a fát.

Vladár a rendőrségen feljelentést tett a mázoló ellen, aki a ki nem adott pálinka helyett kommunista tanoktól részegedett meg.

*** Tőzsde. Mai jegyzések:** Osztrák Hitel 671—664, Magyar Hitel 978—968, 4 százalékos koronajáradék 91—92.50. Jelzálog 611—504, Leszámitoló 623—619, Főbank 812—823, Agrár 742—722, Hazai bank 500—495, Magyar Bank 713—719, Rima 942—952, Közüti 616—612, Államvasutak 1000—1018, Kereskedelmi bank 4470—4380, Hazai takarékpénztár 17950, Általános közszén 2030—2045, Salgó 1015—1018, Urikányi 885—890, Adria 1772—1778, Atlantica 1260—1270, Levante 1168—1172, Nasici 2930—2950.

*** Halál a burzsoákra.** Vasárnap délután belépőjegy mellett zártkörű előadást tartott Nagyváradon Kun Béla, a kommunista párt szervezője. Drága prémes bundában jött el prédikálni a kommunista programot, gomblyukában mint egy vörös lilium ragyogott az ötsarkú csillag (szovjet jelvény) s rajta egy arany létra több bomályos jelvény kíséretében. Megkérdeztem Kun Bélát, hogy mit szimbolizál a létra? Azt az akasztófát, — mondotta — amelyik a burzsoákra vár. Előadását sok kíváncsi ember hallgatta végig. Ujat nem mondott. Tudja azt, hogy programjukat, a proletárdiktatúrát csak a mai társadalom teljes felfordításával lehetne megvalósítani, de nyíltan be is vallja, hogy halálra szánták a polgári társadalmat. A proletárruralmat azért tartja jogosnak, mert többen vannak, mint a szellemi munkások. Kifogásolta azt, hogy Nagyváradon még mindig 6 burzsoá lap jelenik meg s csak egy munkáslap. Megfordítva kellene lennie. Egyedül a hivatalnokoknak kegyelmezne meg a proletárdiktatúra, mert belátja ő is, hogy

rincoz elő intelligenciájuk még a hivatalok vezetésére. Egy másik szónok előadása alatt a kormánybiztos főispán többször rosszalólag rázta a fejét, többek közt annál a passzusnál, amikor a szónok felhívta a munkásokat, hogy valamennyien lépjenek be a kommunista pártba.

*** A tejtermelés mentesít a földosztás alól.** A közlekedési miniszter a közönség tejjelátása érdekében fontos rendeletet bocsátott ki. Eszerint azon gazdaságok, amelyek tehenészetet tartanak fenn, vagy illet 8 hét alatt létesítenek, mentesek a földosztás alól, feltéve, ha a termelt tejet friss tejként hozzák forgalomba s e célból a várossal, községgel s ezek ellátására hivatott magánegyesületekkel, fogyasztási szövetkezetekkel, közintézményekkel, vagy tisztviselő beszerzési csoportokkal szerződést kötnek. A földtulajdonos, ha a bérlő nem akar tehenészetet felállítani s a tulajdonos erre hajlandó, a bérlő az évi március 1-én november 1-re felmondhatja. Minden, évenként lekötött és szállított 200 liter után 1 hold földet mentesít a kormány a földosztás alól. A mentesség tartama egyelőre 3 év. A rendeletet a kormánybiztos azzal küldte meg Lukács Ödön főjegyzőnek, hogy raját hatáskörében minden rendelkezésére álló eszközzel arra törekedjék, hogy minél több tej biztosítható a közönség számára.

*** Temetések.** Nagy részvét mellett ment végbe vasárnap délelőtt özv. Schöber Károlyné temetése. A boldogultban Sággy Sándor lat. kápt. főtit. nagynénjét gyászolja. A temetésen megjelentek Brém Lőrinc kanonok, a káptalani uradalmi tisztikar Ringelhann Lajos főtit. s a lat. püspökségi uradalmi tisztikar, ezek kivül nagyon sokan a mélyen sujtott gyászoló család tisztelői és barátai közül. A beszentelést Imrik Zoltán c. kanonok segédlettel végezte, mely után a koszorúkkal borított díszes ércokorsót feltették a négyes fogatu üvegdisz halottas kocsira és az impozáns gyászmenet az olaszii temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra.

Özv. Ruzs Mihályné temetése nagy részvét mellett ment végbe. A temetésen nagy számmal jelentek meg a család tisztelői és barátai. A temetési szertartás után a díszes koporsót, mely a család koszuival volt borítva, a négyes fogatu üvegdisz halottas kocsin az olaszii temetőbe vitték, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra.

Özv. Zachariás Jánosné temetése szintén nagy részvét mellett ment végbe. A temetési szertartást Imrik Zoltán c. kanonok végezte, mely után a díszes koporsót, mely koszorúkkal volt borítva, a négyes fogatu üvegdisz halottas kocsin az olaszii temetőbe vitték, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra.

Mindhárom díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalat nagy pontossággal rendezte.

*** A Magyar gyáriparosok országos szövetsége nagyváradai fiókjának tagjait felkértem,** hogy február hó 19-én, szerdán délután 4 órakor a Kereskedelmi Csarnokban tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1919 február hó 17. Dr. Moskovits József sk. elnök.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok mindennemű villamos vezetékek és égők legolcsóbb napiárban szerelhetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

A tőke kedvező elhelyezése. A megváltozott pénzügyi viszonyok állandóan felszínre vetik a tőke kedvező módon való elhelyezését. A tőke elhelyezését illetőleg különféle vélemények alakultak ki, így egyesek ingatlan, mások áru vagy értékpapír vásárlással vélik tőkéjük biztos elhelyezését. Az „Adria Biztosító Társulat” most egy igen érdekes és kedvező formáját nyújtja a tőke legbiztosabb elhelyezésére nézve és pedig előrefizetett díju életbiztosítással kapcsolatos a n. Igy például egy 30 éves egyén lefizet 56630 — koronát és ennek ellenében a társaság 20 év múlva kifizet részére 100,000 — korona készpénzt, vagy ha korábban halna el, úgy örökösének azonnal kifizeti a 100,000 — koronát és ezenkívül még a halálzási év és a 20 évi biztosított időtartam közötti időre előre fizetett díjat is visszatéríti az intézet. Ezen kitűnő tőkebefektetést bármely koru egyén 15, 20 és 25 évi időtartamra már 10,000 — korona biztosított összegből kezdődőleg megkötetheti. Bővebb felvilágosítást ad az *Adria Biztosító Társulat biharmegyei főigazgatója az Ujvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyvárad, Szent László tér 5. szám.*

*** Külföldi bevásárló utjáról** a napokban tért haza LEITNER szűcs, ki óriási válogatékban magával hozta az összes szörme-újdonosságokat, u. m. kék rókát, alaska rókát, fehér rókát s a többi szörme különlegességet, melyeknek elárúsítását leszállított árban a mai napon megkezdte. Rimanóczy-utca 2. Telefon 1656.

*** Bergengócia.** A Népszövetségi mozi csütörtöki előadásán ismét egy gyönyörű meseköltemény kerül színre „Bergengócia” címmel. A darabra nézve elég csak annyit idéznünk, hogy szerzője, rendezője és főszereplője Wegener Pál, ugyanaz, aki a múlt csütörtökön olyan óriási sikerrel színre került „Hegyek ura” című filmdrámának volt a szerzője. A Bergengócia előadására szálló jegyek előre válthatók a Tiszántúl kiadóhivatalában.

*** Jelentkezzenek a hadifoglyok.** Nagyvárad város rendőrfőkapitányi hivatala felhívja az összes, még a város területén tartózkodó idegen állampolgár hadifoglyokat, hogy a netáni birtokukban levő összes igazoló okmányokkal együtt jelen hirdetmény megjelenésétől számított 5 napon belül a rendőrség I. emelet 7. sz. szobájában annál is inkább jelentkezzenek, mert az ezt elmulasztók ellen a rendőrhatalóság a 152938—1918 VI. a. belügyminiszteri rendelet s az 1903. évi V. t. c. rendelkezései alapján a kiutasítási eljárást azonnal, meghallgatása nélkül meg fogja indítani. — Nagyvárad, 1919 február 13-án. Jánossy Gyula rendőrfőkapitány.

*** Nemcsak Temesvár, de Ujszeged is magyar akar maradni.** A szerbek népszámlálást rendeztek Ujszegeden. Ennek hivatalos eredménye a következő lett: a lakosságból magyar 2700, szerb 23. Mint külön nemzetiség szerepel a zsidóság 28 fővel. Megjegyzendő, hogy a szerb megszállás elől mintegy 2000 magyar Szegedre menekült.

IRODALOM

Uj irodalmi társaság. A nagyváradai ujságírók kezdeményezésére új irodalmi társaság alakul. Az új társaság Ady nevét írja zászlajára. Előbb a Szigligeti Társaság renesszánszát akarták megvalósítani, de ezt a tervet elejtették és az új társaság már holnap délután meg is tartja esti fél 7 órakor a városháza nagytermében alakuló gyűlését.

Színház.

A színház műsora:

Kedd: Görög rabszolga.
Szerda: Árva László király.
Ésütörtök: Válás után.
Péntek: Vadkacsa.
Szombat d. u. Hejehuja báró.
Szombat este: Vadkacsa.
Vasárnap délután: Erdészlány.
Vasárnap este: Stambul rózsája.

Görög rabszolga ma kerül újból színre a multikori szereposztással, Aggházy, Jósika, Kozmovszky, Tóthné, Stoll, Perényi, Tamás és Szigeti felléptével.

Árva László király holnapi előadásán is a kitűnő Gróf László adja a címszerepet; a többiek a régiek.

Válás után. Ez a páratlanul szellemes és kacagtató francia bohózat, melyben Tóth Elek halálra neveteli a nézőket, csütörtökön szerepel a műsoron. Rajtakívül Tóthné, Körössi, G. Polgár, Stoll, Madas és Váradi Lajos veszik ki részüket a zajos sikerből.

Vadkacsa. Ibsen Henrik halhatatlan színművét pénteken és szombaton adják kitűnő szereposztással. Rendező: Tóth Elek, aki egyben Hjalmárt adjá, G. Polgár Mariska a címszerepben fog feltűnést kelteni és jó szerepek jutottak még Gazdy Arankának, Gróf Lászlónak, Madasnak és Szigetinek.

A Pacsirta folyó hó 15-iki szombat esti előadása után a baloldali rubatárból véletlenül kicsorított fekete szilkszin félkabátot barna nutria béléssel, sziveskedjék az illető ur a színházi irodába leadni.

MEGNYILT

A NŐI ÉS GYERMEKDIVATÁRUHÁZ
Nagy Sándor utca 1. sz. a.

Női himzett sifon ingek 75 koronától, női se-lyem harisnyák 38 koronától, gyermek harisnyák minden nagyságban 12 koronától kezdve

Tisztelettel
Klein Sándor

MOZI.

Montepin regény az Apollóban. A romantika ma is nagy számban levő biveire kivételes gyönyörűség vár: az Apolló ma esti műsora oloujaként hozza színre Xuvér de Montepin egyik legizgalmasabb regényét, a filmre transponált Vörös boszorkányt. Akik emlékeznek még a lázasan olvasott és világszerte elterjedt regényre, tudják, hogy az égő fantáziájú író a bűnös Páris rejtelmét rajzolta meg és a filmen a kitűnő felvételben meglepően érvényesülnek a mű szépségei. A film értékét emeli, hogy a főszerepeket Alberto Capozzi és Gigette Morano, Olaszország ünnepeit filmművészei és Eléna Markowska lengyel színésznő kreálja. A Vörös boszorkány három napig lesz a műsoron.

Brown detektív csodálatosan ügyes, elmés, merész, elszánt rendőr, a kinek a kalandjai amint az Uránia nagyszerű filmjén látjuk nem csekély izgalmat okoznak a nézőknek. A legérdekesebb detektív történetek közé tartozik ez a bravurós filmdarab, amelynek minden egyes szereplője elsőrangú művész. A filmet ma mutatja be az Uránia.

A Vigadó-mozgó eseménye a Lucinka grófnő látomása című megkapó film, amelyet mai műsorára tűzött ki az igazgatóság. Vérbeli, remek orosz film, amelynek misztikus cselekménye a messze szibériai hőmezőkön játszódik. A darab három esti előadáson kerül színre.

Főszerkesztő: DR KUGLER JÓZSEF. Felelős szerkesztő: HILF LÁSZLÓ.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

URÁNIA mozgó- színház	18-án Beteg szív. Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.
-----------------------------	---

VIGADÓ mozgó- színház	19-20-án Lucinka grófnő. Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.
-----------------------------	--

APOLLÓ mozgó- színház	19-20-án Vörös boszorkány. Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.
-----------------------------	--

A Népszövetségi Hitelszövetkezet

f. évi február 23-án, délután 3 órakor a saját helyiségében (Szilágyi Dezső-utca 5. sz. alatt) tartja a IV. évtársulat felszámoló és a VII. évtársulat megalakuló rendes közgyűlését, melyre a tisztelt tagokat ezennel meghívja az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a felszóló IV. évtársulat üzleteredményéről.
 2. A IV. évtársulat zárómérlegének megállapítása, a nyereség felosztása, kapcsolatosan a felmentvény megadása.
 3. Alapszabály módosítása.
 4. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok megüresedett helyének betöltése.
 5. A közgyűlést megelőzőleg 3 nappal az elnökséghez írásbelileg előterjesztett esetleges indítványok.
 6. A VII. évtársulat megalakítása.
- A tagok névsora és a mérleg betekintésre a hivatalos helyiségben ki van függesztve.

Disz-sirhelyek

tervezését, építését, valamint építési szakmába vágó minden nemű munkálatokat u. m. új építkezéseket, kisebb és nagyobb átalakításokat, beton és vasbeton munkálatokat, tervek s költségvetések készítését előnyösen vállal:

DENDERLE VILMOS és TÁRSA

építési irodája. Iroda Uri-u. 4.
TELEFON: 468.

Heti árjegyzék

Szines ebédlőkészlet aranyozással 12 személyre	300.—
Szines teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re	160.—
Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re	160.—
Függőlámpa teljesen felszerelve	80.—
Majolika vizeskancsó szines . . .	20.—
Majolika virágváza szines virággal	15.—
Majolika cukorbox sz. virággal	15.—
Petroium asztali lámpa nikkelt, felszerelve	40.—
Majolika dohánytartó sz. virággal	15.—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben.
Képkerekezés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmű-
árak, ezüstárak, konyhafelsze-
rélések gyári raktára Nagyvárad,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APRO HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 48 fillér, vastagabb betűvel 80 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 4 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Felvételük: a Tiszántúli kiadóhivatalában (Szilágyi Dezső-utca 5. szám), a Hegedűs hírlapirodában és a Központi Újság és Jegyirodában.

Eladó

2 db. Nagyváradi Lakárpénztári részvény. Ártalesz lehet a Tiszántúli kiadóhivatalában.

Lakatos-tanulót keresek. Maár gépész-lakatos, Teleky-u. 45. sz.

Eladó

sürgősen adómentes új ház. Újváros, Huszár-u. 8. szám.

Nagyváradon

Szilágyi Dezső-u. 21. sz. alatt 700 □ öles telek és ház eladó. Vételi ajánlatok dr. új. Hadházy Kálmán nagyszalonai ügyvédhez intézendők.

A Népszövetségi Hangya fűszerkereskedő tanuló keres, fizetés mellett.

Likőr

és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvörörium, Seprő, Cognac-kivonatok használati utániással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Fényképészeti

lamezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Báthory-utca 26 sz. alatt Fuvarozási vállalatot létesítettem

Elvállalom áruknak, fának állomáshoz vagy az állomástól való szállítást, szükség esetén saját szállítás raktárámban való elhelyezését, továbbá vagon áruk beraktározását és szétjelosztását szerény díjazás mellett, melletten raktárámba iparvágány vezet. Költségtérítést elővigyázattal eszközök és vidékről vagy vidékre is elvállalok. Szíves pártfogást kér

Schwartz Jenő
Báthory-u. 26 sz.
Telefon: 15-63.

KIFUTÓ FIUT

irodaszolgai teendőkre keres a „TISZÁNTÚL” kiadóhivatala

TUDJA

hol szerezzé be olcsón ékszer-szükségletét ?!!!
Kossuth-u. 7. sz. a.,
KOHN HENRIK
órák és ékszerésznél.

Megvételre

keresek kisebb szőlőt, lehetőleg lakással. —
Vértess, Magyar-utca 28.

A velencei

hangya fogyasztási szövetségben egy keresztény flu tanulónak felvétetik.

Francia és angol eredeti parfüm-különlegességek, L'origan, Fleur D'Amour, Safranor, Asta Nielson, Ceur de Janette, Californian Poppy, egy szlntén az összes virágillatok megérkeztek és dekánként kimérve kaphatók: Farkas István Apolló drogeriájában.

Száraz vágott tűzifát

azonnal szállít
Schwartz József és fiai.
Báthory-u. 26. sz.
Telefon: 1563.

Poloskairtó

Szakmáiban biztos, kipróbált, megbízható poloskák irására. Kis üveg 4 K, közepűveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Tavaszi

szepiők, májfoltok, bőrrőrség, kiütés, melleszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vlóra átadására 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

KOPORSÓK, temetkezési felszerelések

nagy választékban legelőnyösebben beszerezhetők.

Temetésrendezések igen szép üveges gyáskocsi-használattal, hullaszállítások

kedvező módon végezhető az elismert szolid keresztény

Szent László temetkezési vállalatnál Nagyvárad, Teleky-utca 34. szám.

(A református templom mellett.) — Szükséglet esetén tessék a céget bizalommal felkeresni.
TELEFON: 14—82.

Eladó esetleg bérbeadó

Nagyváradon a város központjában levő Zander-féle orvosi berendezés összes gépekkel, felszerelésekkel, tartozékokkal, üzemképes állapotban. Bármikor megtekinthető. Érdeklődők felvilágosítást kaphatnak alulirotnál.

Dr FLEISCHER LAJOS
ÜGYVÉD. NAGYVÁRAD,
SZÉCHÉNYI-TÉR 1. SZ.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szilgigeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

TÖRLESZTÉSES KÖLCSÖNÖKET

a legelőnyösebb feltételek mellett földbirtokokra és nagyvárad házakra a leggyorsabb lebonyolítással nyújt az

EGYESÜLT BANK ÉS
TAKARÉKPÉNZTÁR
RT. NAGYVÁRADON

VISZKETEKSÉGET, sömört, rüht

a leggyorsabban elmulasztja a dr. FLEISCH-féle törvényesen védett

„Skaboform“-kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig eredeti pecsétes dr. Fleisch-félét kérjük.

Próbategely 4 K, nagy tegely 6 K, esaládi adag 15 korona.

Nagyvárad és vidéke részére főraktár:

„CSILLAG“-gyógyszertár
Hlatky Endre-utca (Zöldfa-u.)
Nagyváradon.

Kapható továbbá Hegedűs Rezső „Szent László” gyógyszertárában, Sebestyén Arthur „Diana” gyógyszerertárában. Kain Eszter „Anyasas” gyógyszerertárán.

Cipészeknek!

1 kgr. la. buzacsíríz	— — —	K 19'60
1 kgr. la. aranycsíríz	— — —	K 39'20
1 kgr. la. folyékony „Argos” csíríz	— — —	K 8'—
1 kgr. la. faszeg 2—15 sz.	— — —	K 10'—
1 drb brassói talpráspoly	— — —	K 3'80
1 drb brassói kireszelő	— — —	K 3'30
1 készl. bőrtalpvédő	— — —	K 2'50
1 drb. vaskapta	— — —	K 12'80
1 készl. acél talpvédő	— — —	K —'70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv	— — —	K 6'80
ugyanaz zsákvétnél	— — —	K 6'25

SZERELŐKNEK!

Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz		
100 drb 1/2" csaphoz	— — —	K 4'80
100 drb 3/4" "	— — —	K 6'80
100 drb 1" "	— — —	K 9'60

Kereskedőknek megfelelő árengedmény!

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításával.

gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.